

Norden som verdens mest bæredygtige og integrerede region

Handlingsplan 2021-2024

Vores vision 2030

Et **konkurrencedygtigt** Norden

Sammen vill vi fremme grøn vækst i Norden baseret på viden, innovation, mobilitet og digital integration.

**Norden skal blive
verdens mest
bæredygtige og
integrerede
region**

Et **grønt** Norden

Sammen vil vi fremme en grøn omstilling af vores samfund og arbejde for kuldioxidneutralitet og en bæredygtig cirkulær og biobaseret økonomi.

Et **socialt bæredygtigt** Norden

Sammen vil vi fremme en inkluderende, ligestillet og sammenhængende region med fælles værdier og styrket kulturudveksling og velfærd.

Indhold

Indledning	4
Et grønt Norden	5
Et konkurrencedygtigt Norden.....	12
Et socialt bæredygtigt Norden.....	18
Hvordan opnår vi et styrket nordisk samarbejde inden for de prioriterede områder?...	25

Indledning

Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030.

Det er kernen i den vision for Nordisk Ministerråd, som de nordiske statsministre vedtog i august 2019.

COVID19 giver nye udfordringer – både globalt og i Norden – og gennemsyrrer alle områder. I den sammenhæng spiller det nordiske samarbejde en vigtig rolle for en økonomisk genrejning, som er miljømæssigt og socialt bæredygtig, fremmer den grønne omstilling og sikrer en mere effektiv udveksling af erfaringer om samfundsberedskab.

For at gøre visionen til virkelighed prioriteres tre strategiområder inden for Nordisk Ministerråds arbejde i de kommende fire år: [et grønt Norden](#), [et konkurrencedygtigt Norden](#) og [et socialt bæredygtigt Norden](#).

Parisaftalen og Agenda 2030 viser vej, og Norden skal arbejde hurtigere og med endnu større ambitioner end resten af verden.

For at det skal lykkes, har samtlige ministerråd, nordiske institutioner og Nordisk Råd bidraget med konkrete forslag til projekter og prioriteringer. Civilsamfundet og erhvervslivet i Norden er i højere grad end nogensinde blevet taget med på råd.

Det har resulteret i denne handlingsplan for Nordisk Ministerråds arbejde i de kommende fire år, som tager udgangspunkt i 12 mål, som er knyttet til de strategiske prioriteringer. Planen definerer, hvad det nordiske samarbejde skal opnå frem mod 2024, og hvordan ministerrådet bidrager til at nå i mål, ved at:

- initiere, igangsætte og følge op på politiske beslutninger, som bidrager til udviklingen i

retning af at blive verdens mest bæredygtige og integrerede region.

- udarbejde relevant viden og forskning, som efterspørges og anvendes af de nordiske lande.
- sammenføre nordiske aktører for at lære af hinanden og opnå en bedre forståelse af hinanden på tværs af de nordiske lande.
- gennemføre indsatser, som på en konkret måde gør hverdagen lettere for borgere i Norden.

Målsætningen er ambitiøs, og for at undgå at miste fokus vil der løbende blive fulgt op på arbejdet ved hjælp af indikatorer for Nordens samlede udvikling i retning af at blive verdens mest bæredygtige og integrerede region, den bredere effekt af Nordisk Ministerråds arbejde og resultatet af ministerrådets enkelte indsatser.

Der vil være et aktivt samarbejde med civilsamfundet og erhvervslivet i forbindelse med gennemførelsen af denne handlingsplan, både i form af et kommende netværk, som skal gøre det muligt at engagere sig, samt løbende offentlige høringer.

Handlingsplanen vil desuden indebære en styrkelse af Nordisk Ministerråds arbejde med bæredygtig udvikling, ligestilling og børnerettigheds- og ungdomsperspektivet. Vores internationale engagement i bæredygtighedsløsninger og fælles værdier i Nordvestrusland, Arktis, Baltikum samt vores nabolande mod vest og globalt bliver mere målrettet.

Nordisk Ministerråd gennemfører en midtvejs-evaluering af arbejdet med visionen i 2022 i forbindelse med den første statusrapportering til de nordiske statsministre. Derefter er det planen, at Nordisk Ministerråd skal gennemføre en endelig rapportering af arbejdet med visionen i 2024.

Et **grønt** Norden

Et **grønt** Norden

Sammen vil vi fremme en grøn omstilling af vores samfund og arbejde for kuldioxidneutralitet og en bæredygtig cirkulær og biobaseret økonomi.

Frem mod 2024 skal Nordisk Ministerråd:

- styrke forskning og udvikling samt fremme løsninger, som understøtter CO₂-neutralitet og klimatilpasning på blandt andet transport-, bygge-, fødevarer- og energiområdet.
- bidrage til at sikre biologisk mangfoldighed og bæredygtig udnyttelse af Nordens natur- og havområder.
- fremme cirkulær og bæredygtig økonomi, bæredygtig og konkurrencedygtig produktion, bæredygtige fødevarer og ressourcer samt ressourceneffektive og giftfri kredsløb i Norden.
- gøre det meget enklere og mere attraktivt for nordiske forbrugere at prioritere sunde og miljø- og klimavenlige valg ved hjælp af en fælles satsning på bæredygtigt forbrug.
- bidrage til en positiv udvikling af det internationale miljø- og klimasamarbejde, blandt andet ved at fremme nordiske grønne løsninger i resten af verden.

Et **grønt** Norden

Den strategiske prioritering *Et grønt Norden* er først og fremmest knyttet til følgende globale verdensmål i Agenda 2030. Derudover er den strategiske målsætning også knyttet til Parisaftalens målsætninger om bekæmpelse af klimaforandringer.

Mål 1

Nordisk Ministerråd skal styrke forskning og udvikling samt fremme løsninger, som understøtter CO₂-neutralitet og klimatilpasning på blandt andet transport-, bygge-, fødevarer- og energiområdet.

Klimaforandringer er en af menneskehedens største udfordringer. Hvis verden skal begrænse den globale opvarmning til de niveauer, som landene er blevet enige om i Parisaftalen, kræver det samarbejde og politiske prioriteringer. De nordiske statsministre har vedtaget en nordisk erklæring om CO₂-neutralitet, som slår fast, at de nordiske lande skal arbejde for CO₂-neutralitet både nationalt og internationalt. Det er afgørende, at Norden indtager en lederrolle i den grønne genrejsning, der skal gennemføres i kølvandet på COVID19-pandemien. Det nordiske samarbejde får nu en endnu stærkere rolle for at kunne styrke de nordiske landes arbejde med at modvirke klimaforandringer. Den indebærer flere ressourcer, så det nordiske samarbejde på dette område kan øges i de kommende år.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- bidrage med øget viden og forskning om løsninger til bekæmpelse af klimaforandringer og fremme en hurtig omstilling til et CO₂-neutralt Norden. Det indebærer blandt andet en grøn omstilling af transport-, energi-, bygge- og finanssektoren. Derudover vil der blive udført en særlig forskningsindsats med henblik på at opnå viden om grøn samfundsudvikling og bæredygtig omstilling. Indsatsen indebærer et styrket samarbejde mellem flere politikområder.
- sikre, at Norden i 2030 har verdens mest konkurrencedygtige, bæredygtige, integrerede, innovative og brugervenlige elmarked.
- gennemføre flere satsninger på klimavenlig energiteknikudvikling, fx udvikling af vedvarende brændstoffer og CO₂-udskillelse, -anvendelse og -lagring. Der vil blive udarbejdet viden om effektive tiltag, der kan reducere klimapåvirkningen fra energisektorens udledning med 90 %.
- gennemføre en øget satsning for en bæredygtig og konkurrencedygtig bygge- og boligsektor, som bidrager til en lavere sundheds-, miljø- og klimapåvirkning.
- gennemføre en stor satsning for at fremme en grøn omstilling på transportområdet, herunder satsninger på fossilfri transport. Dette inkluderer også en styrkelse af samarbejdet på transportområdet mellem de relevante ministerier i Norden.
- skaffe sig viden om bæredygtig, klimatilpasset fysisk planlægning af blandt andet infrastruktur og transportsystemer. Dette inkluderer også et styrket nordisk kommunalt samarbejde om grøn byplanlægning og -udvikling.
- øge sit uddannelsessamarbejde inden for rammerne af Nordplus, som er Nordisk Ministerråds program for livslang læring. Fokusområdet for programmet i 2021-2022 er at forberede elever, studerende og voksne til en grønner fremtid. I perioden 2023-2024 vil fokus ligge på social bæredygtighed.

Mål 2

Nordisk Ministerråd skal bidrage til at sikre biologisk mangfoldighed og bæredygtig udnyttelse af Nordens natur og hav.

Biologisk mangfoldighed er en forudsætning for alt liv på jorden. Fungerende økosystemer beskytter marker, pollinering af planter, fødevarer fra hav og land og bidrager til et stabilt klima. Det er nødvendigt for vores velfærd og økonomiske vækst. Nu øger det nordiske samarbejde indsatsen for at sikre robuste økosystemer.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- bidrage til udviklingen af en mere **bæredygtig forvaltning af naturressourcer** på land og til havs for at stoppe tabet af biologisk mangfoldighed. Det indebærer blandt andet, at vi skal blive bedre til at forstå, hvordan vi beskytter, bevarer og genopretter naturen.
- videreudvikle **naturbaserede løsninger** for både biologisk mangfoldighed og klima. Det indebærer blandt andet arbejde med løsninger, som øger og opretholder kulstofbinding i jorden og havet.
- øge indsatserne for at **udvikle fødevarer- og foderafgrøder**, som er mere resistente over for ekstreme vejrforhold og klimaforandringer. Arbejdet foregår hovedsageligt i NordGen, Nordens fælles genbank og videnscenter for bevarelse af planter, husdyr og skov. NordGens frøsamling anvendes til forsknings- og udviklingsprojekter i hele Norden, blandt andet for at udvikle nye proteinkilder.
- bedrive **forskning i akvakultur**, det vil sige opdrættede fisk og vandlevende planter. Forskningen skal blandt andet sikre løsninger til et mere bæredygtigt fiskeopdræt på land og til havs i de nordiske lande.

Mål 3

Nordisk Ministerråd skal fremme en cirkulær og bio-baseret økonomi, bæredygtig og konkurrencedygtig produktion, bæredygtige fødevarer systemer samt ressourceeffektive og giftfri kredsløb i Norden.

En mere cirkulær og biobaseret økonomi er afgørende for, at Norden skal kunne gennemføre en grøn omstilling, nå klimamålene og sikre den biologiske mangfoldighed. Norden skal være en økonomi med rig mulighed for materialebrug, genbrug af produkter samt bæredygtig produktion af biomasse. Samarbejdet skal bidrage til, at Norden tager væsentlige skridt for at lukke kredsløbene og gøre dem giftfri og ressourceeffektive. På den måde kan vi reducere omkostninger, skabe nye forretningsmuligheder og bygge en bæredygtig fremtid.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- øge viden om og fremme omstillingen til en mere [cirkulær økonomi og giftfri kredsløb](#). Det indebærer blandt andet indsatser, som fremmer udbud og efterspørgsel af løsninger til cirkulær økonomi, ikke mindst i forbindelse med licitationer.
- arbejde for, at Norden skal blive førende inden for [cirkulære, klimaneutrale og bæredygtige forretningsmodeller](#) for erhvervslivet. Formålet er at udarbejde tiltag, som fremmer en cirkulær økonomi og CO₂-neutralitet, blandt andet gennem arbejde med virksomheders rapportering af socialt ansvar og grønne data.
- gennemføre en satsning, som gør Norden førende inden for [bæredygtig mineralproduktion](#). Indsatsen skal sikre metoder til bæredygtig, sporbar og klimaneutral udvinning af mineraler.
- gennemføre indsatser for [vækst og grøn omstilling i landdistrikter](#). Der vil være fokus på evnen til at håndtere akutte kriser i forbindelse med klimaforandringer. Det handler om at klimatilpasse det nordiske jord- og skovbrug samt fiskeri og dambrug for at gøre dem mere modstandsdygtige over for ekstreme vejrforhold.
- arbejde for at forebygge landbaseret udledning og mindske plastaffald og mikroplaster i havet ved at støtte indsatser til mindskning og bedre anvendelse af plast i fiskeri og havbrug samt på land. Det gør man blandt andet ved at udarbejde vidensgrundlag og konkrete tiltag til bekæmpelse af plastaffald i havet.

Mål 4

Nordisk Ministerråd skal gøre det meget enklere og mere attraktivt for nordiske forbrugere at prioritere sunde og miljø- og klimavenlige valg ved hjælp af en fælles satsning på bæredygtigt forbrug.

I Norden har vi et af de højeste miljøaftryk i verden. Vores forbrugsvaner er alt andet end bæredygtige og udgør en stor, fælles udfordring. Det nordiske samarbejde vil arbejde for at gøre det lettere for borgerne i Norden at føre en bæredygtig livsstil, som er både sund og miljø- og klimavenlig.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- bidrage til at facilitere og fremme **normaliseringen af bæredygtige livsstile** i Norden. Dette gennemføres som et tværgående initiativ om bæredygtig livsstil med fokus på vidensgrundlag, udarbejdelse af politikker samt dialog om adfærds- og kulturforandring.
- udarbejde metoder til evaluering af **forbrugets indvirkning på miljø og klima**. Denne indsats skal støtte det nordiske arbejde med at udarbejde bedre løsninger til mindskning af miljø- og klimapåvirkningen fra forbrug.
- udvikle den **nordiske miljømærkning Svanen**. Denne satsning skal gøre det lettere for borgere i Norden at vælge miljø- og klimavenlige alternativer.
- gennemføre en satsning på **uddannelse i bæredygtig udvikling** på alle uddannelses-niveauer. Indsatsen skal styrke lærernes rolle i samfundet og fremme viden og færdigheder, som bidrager til at ruste børn og unge til at skabe fremtidens bæredygtige samfund.
- fremme et **sundt og bæredygtigt fødevareforbrug** og innovation i den nordiske fødevaresektor. Det indebærer blandt andet et fortsat arbejde med initiativet Ny Nordisk Mad og en videreudvikling af de nordiske kostråd. Arbejdet skal også bidrage til at mindske madspild ved hjælp af effektiv og ensartet datomærkning i hele Norden og en videreudvikling af de nordiske kostråd.
- bidrage til at udarbejde **krav til økodesign**, det vil sige krav om, at produkter skal være energibesparende og kunne repareres og genanvendes, så de bidrager til et effektivt ressourceforbrug og energieffektivitet. Der skal gennemføres en informationskampagne om ny og forbedret energimærkning.
- fremme **grønne natur- og kulturoplevelser** i Norden. Det opnås ved hjælp af grønne kunst-, kultur- og kulturarvssatsninger, udvikling af attraktive friluftsområder og støtte til udvikling af bæredygtig turisme.
- bidrage til debatter om bæredygtig udvikling og forbrugeradfærd i Norden og globalt. Her spiller de nordiske kulturinstitutioner en central rolle.

Mål 5

Bidrage til en positiv udvikling af det internationale miljø- og klimasamarbejde, blandt andet ved at fremme nordiske grønne løsninger i resten af verden.

De miljø- og klimaudfordringer, vi står over for i dag, går i vid udstrækning på tværs af landegrænser og kan hverken løses nationalt eller regionalt, men kræver internationalt samarbejde og globale partnerskaber. Ved at udbrede nordiske løsninger og internationalt miljø- og klimadiplomati kan det nordiske miljø- og klimasamarbejde på stærkeste vis bidrage til Parisaftalen om klimaforandringer og Agenda 2030 om bæredygtig udvikling og international miljø- og klimapolitik.

- støtte det regionale og internationale samarbejde i Arktis og Barentsregionen med fokus på samfundsudvikling samt miljø- og klimaanliggender.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- bidrage til de nordiske landes arbejde med [internationale forhandlinger](#) og aktivt arbejde for en ambitiøs gennemførelse af miljø- og klimaaftaler. Norden vil frem for alt arbejde for et ambitiøst første globalt eftersyn inden for rammerne af Parisaftalen. Norden vil også fungere som en international drivkraft for globale aftaler, som skal forhindre havforurening med plast og mikroplast. Norden er også drivkraft for udformningen af et ambitiøst rammeværk for biologisk mangfoldighed og en ny aftale om kemikalier og affald.
- gennemføre [nordiske kultursatsninger internationalt](#) for at synliggøre og markedsføre nordisk kunst og kultur. Her sættes der især fokus på nordiske modeller for bæredygtighed, innovation og mobilitet.
- støtte [samarbejde med de baltiske lande](#), som bidrager til viden om grøn omstilling inden for rammerne af samarbejdsprogrammet for uddannelse og Nordplus.

Et konkurrencedygtigt Norden

Et konkurrencedygtigt Norden

Sammen vil vi fremme grøn vækst i Norden baseret på viden, innovation, mobilitet og digital integration.

Frem mod 2024 skal Nordisk Ministerråd:

- støtte viden og innovation og gøre det lettere for virksomheder i hele Norden at udnytte de udviklingsmuligheder, som den grønne tekniske og digitale omstilling og den voksende bioøkonomi skaber, til fulde.
- udvikle kompetencer og velfungerende arbejdsmarkeder, som matcher de krav, som den grønne omstilling og den digitale udvikling stiller, og som understøtter den frie bevægelighed i Norden.
- drage nytte af digitalisering og uddannelse for at knytte de nordiske lande endnu tættere sammen.

Et konkurrencedygtigt Norden

Den strategiske prioritering *Et konkurrencedygtigt Norden* er primært knyttet til følgende verdensmål i Agenda 2030. Derudover er den strategiske målsætning knyttet til den nordiske målsætning om opnåelse af fri bevægelighed.

Mål 6

Nordisk Ministerråd skal støtte viden og innovation og gøre det lettere for virksomheder i hele Norden at udnytte de udviklingsmuligheder, som den grønne tekniske og digitale omstilling og den voksende bio-økonomi skaber, til fulde.

Norden er den førende region inden for viden og innovation. På trods af det kræver det konstant udvikling at sikre den grønne og digitale omstilling. Det nordiske samarbejde satser på at styrke uddannelse og forskning, fremme digitalisering og styrke erhvervslivet.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- være med til at opbygge fælles **viden og forskning**. Ved at styrke koblingen mellem uddannelse, forskning og innovation kan man klæde børn, unge og voksne bedre på til fremtidens grønne og digitale samfund. Forskningsinstitutionen Nordforsk skal bidrage til at gøre Norden verdensførende inden for forskning og innovation og støtte topforskning i grøn samfundsudvikling og bæredygtig omstilling.
- i højere grad **involvere erhvervslivet** i arbejdet med den grønne omstilling i Norden. Gennem stærke partnerskaber mellem offentlige og private aktører effektiviseres indsatsen for at opnå CO₂-neutralitet og en cirkulær økonomi.
- udarbejde vidensgrundlag om **udnyttelse af lokale løsninger og smart specialisering** for at fremskynde den grønne omstilling. Det skal give viden om, hvordan man skaber et konkurrencedygtigt erhvervsliv i tyndtbefolkede områder.
- bidrage til, at nordiske virksomheder rustes til at udnytte **data og digital teknologi** til innovation og smarte løsninger. Norden kan bidrage til at sætte dagsordenen globalt og fremme centrale værdier som tillid, sikkerhed og brugertilpasning i den digitale udvikling. Nordisk Ministerråd vil derfor satse på flere

indsatser, der støtter sikker brug af digitale teknologier, blandt andet 5G, kunstig intelligens og databaserede løsninger. Dette omfatter også forebyggende indsatser, der identificerer og mindsker sikkerhedsrisici som følge af ibrugtagningen af ny teknologi.

- fremme adgangen til **digitale tjenester på tværs af landegrænserne** i den nordisk-baltiske region, så det bliver lettere at studere, arbejde og drive virksomhed i et andet land i regionen.
- være drivkraft for **dataudvikling og åbne data** på prioriterede områder på nordisk niveau. Her indgår det også at gøre virksomheders økonomiske data tilgængelige i hele Norden og dele data mellem transportvirksomheder for at øge kapaciteten og effektivisere leverancer. Et af de prioriterede områder er at gøre det muligt at udveksle sundhedsdata mellem de nordiske lande på en hurtig og sikker måde. Det er til stor nytte i forbindelse med forskning, innovation, sundhed og sygepleje, og det vil fremme sundheden og velfærdens både i og uden for Norden.
- bidrage til målet om, at nordiske virksomheder inden for **life science og sundhedsteknologi** skal være førende i verden. Det er et ambitiøst mål, som blandt andet skal nås gennem samarbejde om en fælles nordisk markedsføring. Det skal også gøres enklere for virksomheder at udvikle løsninger på sygehuse i Norden.

- styrke [bioøkonomien](#) i Norden for at gøre den til drivkraft for vækst og grøn omstilling. Indsætserne skal støtte konkurrencedygtige, bio-baserede industrier, bæredygtig produktion af biomasse og bæredygtig ressourceforvaltning. Dette inkluderer også en styrkelse af digitaliseringen inden for bioøkonomi. Et konkret mål er at sammenføje testanlæg inden for skov- og landbrug under Nordic Testbed Network.
- bidrage til, at Norden er førende i udviklingen af en [bæredygtig blå økonomi](#). Formålet med denne satsning er at styrke innovationen og den tekniske udvikling i de nordiske haverhverv og skibsfarten. Samarbejdet skal styrke vidensgrundlaget for en bæredygtig og ressourceeffektiv produktion af fødevarer fra havet. Hertil hører indsatser vedrørende ulovligt fiske-ri, spøgelsesfiskeri, invasive arter og tangdyrking i stor skala.
- styrke den [kulturelle udveksling mellem Norden og omverdenen](#) og profilere Norden som en innovativ og kreativ region. Nordic Bridges er en storstilet kultursatsning, der bliver gennemført i Canada i 2022.
- arbejde for at udvikle [turistbranchen](#) i Norden. Fokus er på digitalisering og innovation, som skal styrke konkurrenceevnen i branchen, sikre en stærk profilering af Norden på lang-distancemarkeder og skabe gode vilkår for bæredygtig turisme.

Mål 7

Nordisk Ministerråd skal udvikle kompetencer og velfungerende arbejdsmarkeder, som matcher de krav, som den grønne omstilling og den digitale udvikling stiller, og som understøtter den frie bevægelighed i Norden.

Vores arbejdsmarked er i konstant og hastig forandring. Den grønne omstilling og digitale udvikling indebærer helt nye krav. For at imødekomme disse udfordringer vil det nordiske samarbejde bidrage med indsatser til livslang læring. Den frie bevægelighed for mennesker og virksomheder i Norden skal fremmes, ved at man skaber forudsætninger for øget mobilitet og vækst. Den nordiske arbejdsmarkedsmodel bliver en vigtig del af dette arbejde.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- bidrage til, at alle har mulighed for at lære og udvikle sig gennem hele livet gennem nordisk samarbejde, både når det gælder uddannelse og arbejdsliv. Indsatserne fokuserer på [livslang læring og fremtidens kompetencer](#) ved at bidrage til, at børn, unge og voksne er godt rustet til at befinde sig i og bidrage til et samfund i forandring. Nordisk Netværk for Voksnes Læring (NVL) skal bidrage til at fremme livslang læring i Norden, blandt andet ved at udvikle og implementere strategier.
- arbejde i dialog med arbejdsmarkedets parter for at opnå en [højere deltagelse på arbejdsmarkedet](#) i Norden, især blandt udsatte grupper. Ministerrådet skal gennemføre indsatser, som styrker borgernes tilknytning til arbejdsmarkedet, og de prioriterede grupper i perioden er indvandrere og flygtninge, unge, handicappede og ældre.
- gennemføre et pilotprojekt for at opnå viden på baggrund af [de nordiske arbejdsmarkeders erfaringer fra COVID19-krisen](#). Dette inkluderer at opnå viden om de forskellige strategier for tiltag, restriktioner og nedlukning, der blev benyttet, samt konsekvenserne af de iværksatte tiltag. Projektet vil fokusere på, hvordan arbejdsmarkedet kan stabiliseres efter en krisesituation.
- fremme [mobilitet](#) i Norden, hvilket er grundlæggende for det nordiske samarbejde. Den frie bevægelighed for mennesker og virksomheder skal forenkles ved, at Nordisk Ministerråd arbejder for at fjerne grænsehindre, som hæmmer mobilitet og vækst. Det er Grænsehindringsrådet i Nordisk Ministerråd, der har til opgave at identificere og fjerne grænsehindre. Samarbejdet om gennemførelse af love på nationalt og EU-niveau er en vigtig del af dette arbejde. Der gennemføres satsninger for at identificere tiltag, som øger viden og kompetencers mobilitet over grænserne i Norden og fremmer regional vækst og et fælles nordisk arbejdsmarked. Et konkret eksempel på et af fokusområderne i de kommende år er arbejdet med at sikre, at nordiske [erhvervs- og uddannelses kvalifikationer](#) så vidt muligt skal anerkendes i de øvrige nordiske lande uden forsinkelser.
- bidrage til øget mobilitet og regional vækst gennem [kunst- og kultursamarbejdet i Norden](#). Der vil blive gennemført indsatser med henblik på at udveksle viden, kompetencer og kontakter og styrke kulturnetværkene på tværs af grænserne. Det sker via de nordiske kulturstøtteprogrammer og kulturinstitutionernes aktiviteter.
- initiere et forskningsprojekt, som skal bidrage til at forebygge og [bekæmpe sexchikane](#) i forskellige brancher. Projektet er en opfølgning på ministerrådets indsatser i kølvandet på #MeToo.

Mål 8

Nordisk Ministerråd skal drage nytte af digitalisering og uddannelse for at knytte de nordiske lande endnu tættere sammen.

Integreringen af de nordiske lande kan gennemføres på flere forskellige måder, men uddannelse og digitalisering er vigtige værktøjer i denne proces. Uddannelse har længe bidraget til mobilitet i Norden og er med til at skabe forståelse for og viden om hinanden. Digitalisering baner vej for nye muligheder for at styrke tilknytningen mellem landene og kan bidrage til endnu større mobilitet i regionen.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- øge satsningerne for at udvikle [grænseoverskridende digitale tjenester](#). Målet er, at offentlige digitale tjenester skal kunne anvendes på tværs af grænserne, så det bliver nemmere at drive virksomhed, studere og arbejde i et andet nordisk land.
- arbejde for, at en større andel børn og unge læser hele eller dele af deres [uddannelse i et andet nordisk land](#). Her spiller Nordplus, de nordiske aftaler på uddannelsesområdet og sektorens arbejde med gensidig anerkendelse af uddannelse en vigtig rolle. I perioden 2021-2024 skal Nordplus blive ved med at støtte tusindvis af mobilitetsaktiviteter for børn, unge og voksne i hele Norden og Baltikum.
- prioritere arbejdet med [digitalisering i uddannelsessektoren](#). De overordnede mål er at styrke uddannelseskvaliteten og de digitale kompetencer på alle uddannelsesniveauer og øge kendskabet til nye, digitale indlæringsmetoder og værktøjer, blandt andet inden for videregående uddannelse.

- udvikle den [nordiske forskningsinfrastruktur](#). Nordic Research Infrastructure Hub, som er et samarbejde mellem nordiske forskningsinstitutioner, skal styrke den nordiske kompetence på området. Det skal bidrage til omkostningsbesparelser og bedre kvalitet inden for forskningen. Det nordiske samarbejde skal bidrage til udviklingen af avancerede it-værktøjer og -tjenester, som skal øge produktiviteten i forskningen. Målet er at fremskynde udviklingen af omkostningseffektive og gode e-infrastruktur-tjenester, som rækker ud over landegrænserne.

Et **socialt bæredygtigt** Norden

Et **socialt bæredygtigt** Norden

Sammen vil vi fremme en inkluderende, ligestillet og sammenhængende region med fælles værdier og styrket kulturudveksling og velfærd.

Frem mod 2024 skal Nordisk Ministerråd:

- bidrage til en god, ligestillet og tryk sundhed og velfærd for alle.
- arbejde for at få alle borgere i Norden med i den grønne omstilling og den digitale udvikling, udnytte potentialet i omstillingen og modvirke, at kløfterne i samfundet øges på grund af omstillingen.
- give det nordiske civilsamfund, og især børn og unge, en stærkere stemme og en øget deltagelse i det nordiske samarbejde samt øge deres viden om nabolandenes sprog og kultur.
- opretholde tilliden og sammenholdet i Norden, de fælles værdier og det nordiske fællesskab med fokus på kultur, demokrati, ligestilling, inklusion, ikke-diskriminering og ytringsfrihed.

Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region

Et **socialt bæredygtigt** Norden

Den strategiske prioritering *Et socialt bæredygtigt Norden* er primært knyttet til følgende verdensmål i Agenda 2030:

Mål 9

Nordisk Ministerråd skal bidrage til en god, ligestillet og tryk sundhed og velfærd for alle.

God sundhed og velfærd er grundlæggende forudsætninger for menneskers mulighed for at indfri deres fulde potentiale og bidrage til samfundsudviklingen. Den nordiske velfærdsmodel, med lige adgang til sundheds- og velfærdstjenester for alle, står over for en række udfordringer og skal derfor beskyttes og fornyes. Gennem viden og erfaringsudveksling bidrager det nordiske samarbejde til at fremme fungerende løsninger. Det gælder især udsatte grupper. Tidlige forebyggende indsatser, som skaber forudsætninger for god fysisk og psykisk sundhed, prioriteres.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- videreudvikle den [nordiske velfærdsmodel](#) med særligt fokus på udsatte børn, unge og voksne, indsatser for tyndtbefolkede områder og et stærkt samarbejde med frivilligorganisationer.
- videreudvikle det [nordiske samarbejde på sundhedsområdet](#) for at sikre en bedre sundhed for alle på trods af udfordringer, som en aldrende befolkning og COVID19 har medført. At styrke en sund livsstil, som modvirker livsstilssygdomme, er afgørende for en god og ligestillet sundhed og for at aflaste sundhedsvæsenet. Forbedret folkesundhed og mental sundhed, især blandt børn og unge, digitalisering og innovation inden for sundhed og velfærd samt bekæmpelse af antibiotikaresistens er eksempler på fokusområder, som er vigtige i det nordiske samarbejde. Nordisk videnudveksling, forskning og nytænkning er nødvendige for at identificere effektive indsatser og interventioner, som styrker systemet.
- gennemføre satsninger, som løser udfordringerne med en aldrende befolkning, fraflytning og store afstande i [Nordens tyndtbefolkede områder](#). Nordisk Ministerråd vil derfor gennemføre satsninger, som giver øget viden om, hvordan man skaber gode forudsætninger for samfundsdeltagelse og opretholder en god sundhed, en høj beskæftigelse og et velfærdsystem under disse specifikke forhold. Det gør man blandt andet ved at udveksle gode eksempler på løsninger mellem de nordiske lande.
- bidrage til mere effektive indsatser, som [styrker social inklusion, tilhørsforhold og trivsel](#) for børn, unge og voksne i udsatte positioner. Herunder indgår det at fremme unges trivsel i uddannelsessystemet ved at arbejde for en sund præstationskultur. Derudover vil Nordplus, som er et program for hele uddannelsessystemet, i 2023 og 2024 have særligt fokus på det socialt bæredygtige Norden med projekter, som blandt andet berører god og tryk sundhed og velfærd med lige adgang for alle.
- integrere og gennemføre [bæredygtig udvikling, ligestilling og et børne- og ungeperspektiv](#) i al virksomhed i Nordisk Ministerråd.
- implementere [LGBTI](#)-personers lige muligheder, behandling og rettigheder i Norden som et politikområde i det nordiske samarbejde. Indsatserne vil omfatte forskning og vidensgrundlag, tværsektorielle projektsamarbejder, støtte til civilsamfundets nordiske netværk, synliggørelse og kommunikation.

- bidrage med indsatser med henblik på håndtering af de udfordringer og væsentlige konsekvenser på social- og sundhedsområdet, som [COVID19](#) indebærer. Ældre, handicappede og andre udsatte grupper er blevet ramt særligt hårdt. Vores samfund har vist sig at være mere sårbart, end vi hidtil har antaget. Det er derfor ekstra vigtigt at have fokus på de sociale konsekvenser af krisen. Bedre viden om dette, samt hvad de nordiske lande kan gøre for at modvirke negative effekter, vil være et centralt fokusområde for det nordiske samarbejde.
- arbejde for et bedre sundhedsberedskab, som tager ved lære af COVID19 for at bidrage til en bedre [håndtering af kriser](#), fx pandemier eller andre sundhedskriser, blandt andet gennem samarbejde om forsyningsikkerhed såsom stabil produktion og sikker distribution af fødevarer og lægemidler. Den nordiske lægemiddelgruppe vil fortsætte sit arbejde med beredskab på vaccinations- og lægemiddelområdet.
- bidrage til at udvikle det nordiske samarbejde inden for samfundssikkerhed på grund af den aktuelle COVID19-krise. Ved at videreudvikle det nordiske forskningsprogram for samfundssikkerhed i NordForsks regi skal det nordiske samarbejde bidrage til forskningsbaseret viden om håndteringen af COVID19-pandemien, analysere effekten af de gennemførte tiltag, sammenligne tiltag og bedrive erfaringsudveksling over hele Norden.
- samarbejde inden for rammerne af One Health-initiativet for at forbedre håndteringen af [lægemidler](#) i Norden og mindske brugen af antibiotika internationalt. De nordiske lande kan i fællesskab tilpasse fødevaremyndighedernes arbejde til de forandringer, som COVID19 kan forventes at medføre.

Mål 10

Nordisk Ministerråd skal arbejde for at få alle borgere i Norden med i den grønne omstilling og den digitale udvikling, udnytte potentialet i omstillingen og modvirke, at kløfterne i samfundet øges på grund af omstillingen.

Et ligestillet samfund er baseret på princippet om alles lige rettigheder og muligheder uafhængigt af fx køn, etnicitet, religion, handicap, alder og anden stilling. Ligestilling er en forudsætning for, at der kan gennemføres en inkluderende omstilling af samfundet. Det nordiske samarbejde skal arbejde for et samfund, hvor ingen havner udenfor i udviklingen mod bæredygtighed.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- arbejde for en socialt **bæredygtig grøn omstilling**, som ikke øger uligheden i det nordiske samfund. Arbejdet har til formål at modvirke socioøkonomiske, kulturelle og geografiske udfordringer i forbindelse med den grønne omstilling.
- arbejde for, at **alle regioner i Norden** skal blive en del af den grønne omstilling. Kortlægninger og erfaringsudveksling skal modvirke en overrepræsentation af sociale udfordringer i visse områder. Satsningerne er målrettet områder i byerne i lige så høj grad som på landet.
- bidrage til, at omstillingen til en klimaneutral økonomi kan ske parallelt med en **bæredygtig økonomisk vækst** gennem ny forskning. Omstillingen skal desuden ikke øge forskellene mellem for eksempel land og by.
- yde nordisk støtte til **LGBTI- og ligestillingsområdet** med henblik på at gennemføre projekter, som modvirker diskriminering og kønssegregering på arbejdsmarkedet.
- fremme et ligestillet, inkluderende og tilgængeligt **kunst- og kulturliv** i Norden, blandt andet gennem de nordiske kulturinstitutioner.
- undersøge, hvordan den grønne omstilling i **energisektoren** kan gennemføres uden at forstyrre den sociale balance. Projektet skal blandt andet føre til en bedre analysekapacitet på området og forskning i, hvordan andelen af kvinder i energisektoren kan øges.
- styrke og udvide det nordiske lederskab, hvad angår tillid og ansvar i digitaliseringen af samfuntsfunktioner, både i EU og globalt. Målet er at skabe en bæredygtig, retfærdig og inkluderende praksis for udviklingen af **sikre digitale løsninger** baseret på transparens og sikker brug af data.
- gennemføre indsatser for lige adgang til velfærdstjenester i hele Norden med det formål at skabe regional udvikling og mindske udenforskab. Der skal gennemføres en nordisk satsning, som skal bidrage til en omstilling af pleje og omsorg med det formål at udnytte **digitale løsninger og tilbyde fjernpleje og -omsorg**, fremme innovation og mindske klimapåvirkningen.
- skabe værktøjer ved hjælp af erfaringsudveksling og udvikling af nye metoder for at nå ud til størstedelen af de nordiske forbrugere og gøre **sunde og klimavenlige kostalternativer** attraktive for alle.
- udvikle fælles nordiske indikatorer for mediedannelse til befolkningen i de nordiske lande. Formålet er at gøre borgerne til mere bevidste medieforbrugere og øge **evnen til at gennemskue desinformation og propaganda**.

Mål 11

Nordisk Ministerråd skal give det nordiske civilsamfund, og især børn og unge, en stærkere stemme og en øget deltagelse i det nordiske samarbejde samt øge deres viden om nabolandenes sprog og kultur.

Nordiske medborgere skal opleve, at det nordiske samarbejde er til for dem og skaber nytte. Satsninger på sprog og kultur er vigtige værktøjer for at skabe en integreret region og et kulturelt fællesskab. Børn og unge er prioriterede målgrupper, eftersom en forudsætning for at indfri visionen er at øge børn og unges velbefindende, deres mulighed for at udøve deres rettigheder og blive hørt. Det nordiske samarbejde skal styrke samarbejdet med civilsamfundet og planlægge og gennemføre flere projekter i samarbejde med børn og unge.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- arbejde med at støtte og inkludere **civilsamfundet** i arbejdet med visionen. Det nordiske civilsamfund vil få støtte til at etablere kontakt på tværs af de nordiske lande og vil løbende blive inkluderet i Nordisk Ministerråds arbejde.
 - give børn og unge en tydeligere stemme og større indflydelse i det nordiske samarbejde. Nordisk Børne- og Ungdomskomité (NORD-BUK) samarbejder aktivt med det unge civilsamfund og støtter **børn og unges egne muligheder for deltagelse, organisering og indflydelse i Norden**.
 - bidrage til **sprog- og kulturforståelse**, som er vigtig for oplevelsen af Norden som et fællesskab. Forståelse af sprog og kultur er desuden vigtig for at øge interessen og motivationen for at studere eller arbejde i et naboland. Nordisk Ministerråd støtter satsninger på både mobilitet og på sprogområdet. Nordisk Ministerråds støtteprogram for livslang læring og mobilitet, Nordplus, støtter netværk og skoleklasseudveksling med fokus på sprog.
- Derudover yder Nordplus støtte til tusindvis af mobilitetsfremmende aktiviteter for børn, unge og voksne i Norden. Et andet vigtigt støtteprogram er Volt, der bidrager til kultur- og sprogprojekter, som skal øge børns læselyst og styrke deres interesse for nordisk litteratur og sprog.
 - gennemføre aktiviteter, som skal forbedre **børn og unges gensidige forståelse af dansk, norsk og svensk**. De inkluderer ungdomstøpmøder og -konferencer samt kurser for lærere og studerende.
 - prioritere satsninger, som skal hjælpe Nordens børn og unge med at lære **kultur** fra de øvrige nordiske lande at kende, blandt andet gennem de nordiske kulturinstitutioner. Støtteprogrammer på kulturområdet skal bidrage til, at der skabes og formidles kunst og kultur om, af og med børn og unge i Norden.

Mål 12

Nordisk Ministerråd skal opretholde tilliden og sammenholdet i Norden, de fælles værdier og det nordiske fællesskab med fokus på kultur, demokrati, ligestilling, inklusion, ikke-diskriminering og ytringsfrihed.

De fælles nordiske værdier og den fælles kultur støtter demokratiet, tilliden og dermed sammenholdet i Norden.

Nordisk Ministerråd skal i 2021-2024:

- bidrage til, at demokrati, inklusion og sammenhold styrkes i de nordiske skolars uddannelsesopdrag. Målet er at fremme uddannelsessektorens evne til at håndtere samfundsudfordringerne med [demokratiske midler](#) og fremme et aktivt demokratisk medborgerskab samt kritisk tænkning hos børn og unge.
- gennemføre et projekt om [LGBTI-børn og -unges trivsel og velbefindende](#). Der vil være fokus på erfaringsudveksling og kompetenceudvikling i skole- og uddannelsessektoren for at bidrage til, at alle børn og unge får de samme forudsætninger for at trives i skolen uanset køn, seksuel orientering eller kønsidentitet.
- arbejde for, at det [nordiske kultursamarbejde](#) fører til, at der opbygges tillid, forståelse og fællesskab gennem fælles kulturoplevelser. De mange initiativer og samarbejdsprojekter, der realiseres på kulturområdet, og de satsninger, der gennemføres på tværs af grænser og kulturer, er helt afgørende for den nordiske samhørighed.
- støtte de nordiske landes nationale [integrationspolitik](#) gennem erfaringsudveksling og forskningsbaseret viden. En af målsætningerne er at gøre det lettere for flygtninge og indvandrere at blive aktive medlemmer i samfundet.
- gennemføre indsatser for at opnå en bedre [kønsbalance på det bioøkonomiske område](#). Unge skal involveres i højere grad end hidtil. Bioøkonomien har stor betydning for tyndtbefolkede områder, som ofte har demografiske udfordringer.
- bidrage med forskning i, hvordan [ekstremisme](#) kan forebygges. Formålet er at mindske rekrutteringen af nye medlemmer til de ekstremistiske organisationer i Norden og dermed bidrage til samfundssikkerhed.
- bidrage til at fordybe det [nordiske politisamarbejde](#) med henblik på at øge opklaringsprocenten. På længere sigt skal den grove, grænseoverskridende kriminalitet mindske.
- initiere en undersøgelse, som skal bidrage til at øge [retssikkerheden](#) for de enkelte borgere og for myndighederne, når den offentlige sektor digitaliseres. Formålet er at bidrage til at skabe og opretholde tilliden mellem enkeltindivider og mellem borgere og myndigheder.

Hvordan opnår vi et styrket nordisk samarbejde inden for de prioriterede områder?

Fokus på konkrete resultater

Nordisk Ministerråd følger aktivt op på arbejdet med Vores vision 2030 for at sikre forandring og fremdrift. Opfølgningen indebærer blandt andet, at man følger og evaluerer udviklingen i Norden i retning mod at blive verdens mest bæredygtige og integrerede region, effekten af Nordisk Ministerråds arbejde på udviklingen i Norden og resultaterne af Nordisk Ministerråds enkelte indsatsers indvirkning på den samlede effekt.

Nordisk Ministerråd gennemfører en midtvejs-evaluering af arbejdet med visionen i 2022 i forbindelse med den første statusrapportering til de nordiske statsministre. Derefter er planen, at Nordisk Ministerråd skal gennemføre en endelig rapportering af arbejdet med visionen i 2024.

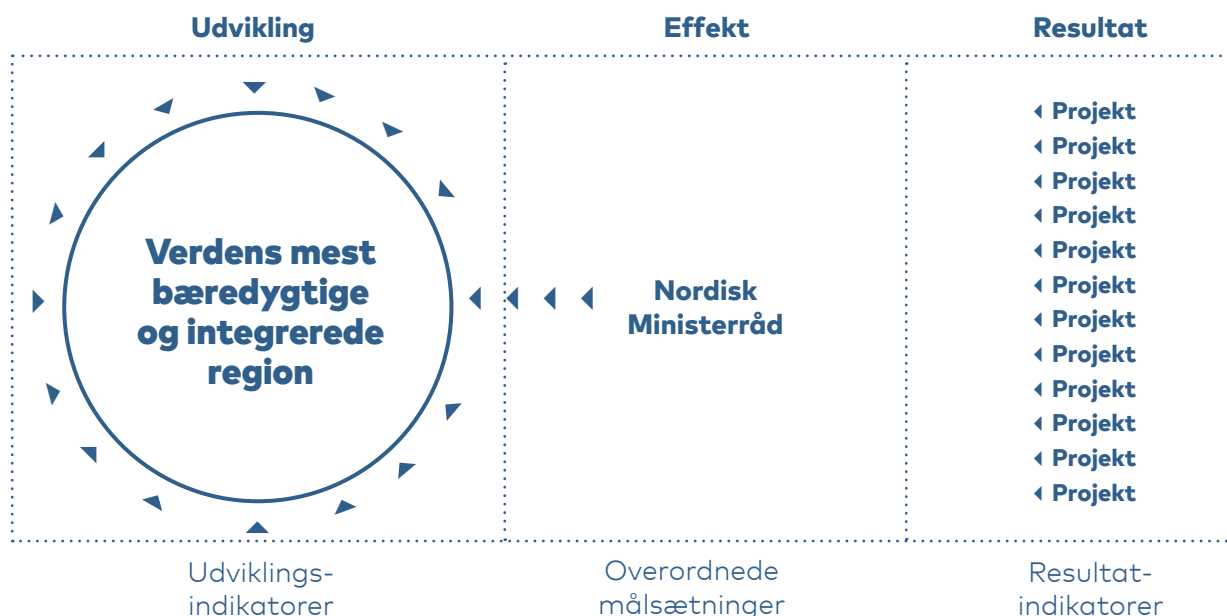
Styrket arbejde med bæredygtig udvikling, ligestilling og børnerettigheds- og ungdomsperspektivet

Bæredygtig udvikling, ligestilling og et børnerettigheds- og ungdomsperspektiv er de overordnede områder, som er vigtige for Nordisk Ministerråds

samlede arbejde. Ansvar for at tage hensyn til disse i Nordisk Ministerråds arbejde påhviler alle, der arbejder i eller på opdrag af Nordisk Ministerråd, uanset politikområde. Ved at styrke dette arbejde sikrer vi, at Nordisk Ministerråds arbejde er bæredygtigt, ligestillet, inkluderende, repræsentativt og tilgængeligt, hvilket er en forudsætning for, at visionen kan indfries.

Øget inddragelse af civilsamfundet

Nordisk Ministerråd vil arbejde for at involvere civilsamfundet i arbejdet med Vores vision 2030. Det vil ske gennem en ny model for involvering af civilsamfundet, som består af et nordisk civilsamsfundsnetværk og offentlige høringer. Formålet med dette arbejde skal være at bidrage til, at det nordiske civilsamfund er involveret og engageret i det nordiske samarbejde og arbejdet med Vores vision 2030.

Norden som verdens mest bæredygtige og integrerede region

Handlingsplan 2021-2024

PolitikNord 2020:724

ISBN 978-92-893-6815-5 (PDF)

ISBN 978-92-893-6816-2 (ONLINE)

<http://doi.org/10.6027/politiknord2020-724>

© Nordisk Ministerråd 2020

Layout: Mette Agger Tang

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Ministerråd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Læs flere nordiske publikationer: www.norden.org/da/publikationer